

Mogelijk was toentertijd een modderlaag boven, die meer radium bevatte, en is deze later dieper gezonken. Er moet nogal beweging in de modder zijn, en de waterstand wisselt ook. Heeft de rivier (volgens dr. BLAAUW is de modder rivierslib uit Maas en Waal) eens een korten tijd wat ontledingsproducten van uraniummineralen meegebracht, dan kan dit de uitkomsten verklaren. In dit verband zij er op gewezen, dat BLAAUW en FOLMER hun proefjes namen uit een boring op eenigen afstand van het meertje of van modder uit het meertje zelf, maar niet dieper dan twee meter onder de oppervlakte. Slechts een nieuw uitgebreid onderzoek, zooals ik steeds aanbevolen heb, kan omtrent het geval licht verschaffen.

Amsterdam, 21 Februari 1918.

E. H. BÜCHNER.

II.

Nu men geneigd is, na de ontkenning der radio-activiteit van de Rockanje-modder een vernietigend oordeel daarover uit te spreken, zou ik de volgende vraag willen stellen:

Kan, hetgeen ik in een langjarige hydriatische praktijk telkenjare en ook nu weder bevestigd zag, ook in dit geval een invloedrijke rol spelen? Het is mij nl. gebleken, dat in sommige maanden van het jaar de uitwerking van een en dezelfde bad-behandeling veel grooter is en sneller wordt verkregen dan in andere maanden; dat de snelheid van het te bereiken goede gevolg grooter wordt naar een klimmende lijn, die, in het laatst van Januari beginnend, einde Maart haar toppunt bereikt en tot begin Mei voortduurt, en dat een zelfde kromme van midden September tot einde November is waar te nemen. Reeds in 1905 heb ik op dit feit gewezen; en toen de radiumbehandeling haar intrede deed, meende ik, dat ook hier een radium- of emanatie-invloed een rol speelde. Kan nu dus de genezende-radio-actieve kracht van de modder niet evengoed aan een zekere periodiciteit zijn gebonden?

Een onomstootelijke waarheid toch is deze: de modderbaden hebben op vele vormen van rheumatische aandoeningen een bijzonder goeden invloed, meer dan eenige andere behandeling. Ook met de modder van Rockanje zijn op en buiten Walesteijn dergelijke gunstige uitkomsten verkregen, en zelf ken ik menig wandelende reclame voor Rockanje. En voor de macht der feiten hebbe men zich eenvoudig te buigen!

Het is nu slechts de vraag: Is die bijzonder gunstige werking toe te schrijven aan radium of aan andere specifieke eigenschappen van de modder; dan wel moet de uitslag alleen op rekening worden geboekt van de *thermische uitwerking*? Het zijn deze vragen, die om oplossing vragen. Want een suggereerenden invloed, van de onoogelijk uitzierende modder uitgaande, behoeft men zich wel niet te denken! Moge dan de oorzaak voor de gunstige werking van modderbaden voorhands niet aantoonbaar zijn, het practisch gevolg blijft en wordt er niet minder om, en behoeft de exploitatie niet aan banden te leggen. Integendeel worde deze voortgezet met dezelfde energie tot heil van vele lijdenden!

Scheveningen, Februari 1918.

D. DE NIET.

TANDHEELKUNDIGE HULP AAN ZIEKENFONDSLEDEN.

Naar aanleiding van het artikel (29 December 1917) van den heer G. H. BISSELING over „de verstrekking van meer uitgebreide tandheelkundige hulp aan het Nuts-ziekenfonds te 's-Gravenhage”, kan ik mededeelen, dat de inzichten van den schrijver allerminst weergeven de meening der tandartsen; dat zij integendeel geheel indruischen tegen de adviezen der ziekenfondscommissie uit de Ned. Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunst. Een goede regeling van meer uitgebreide tandheelkundige hulp aan on- en minvermogenden, en hierbij denk ik vooral ook aan de schoolkinderen, is lang niet zoo eenvoudig, als de heer BISSELING wel wil doen voorkomen, en waar in sommige onzer groote steden plannen aanhangig zijn tot het verkrijgbaar stellen van deze hulp, wil ik een waarschuwend woord doen hooren tegen de voorstellingen van den schrijver, die eventueel bij de betrokken autoriteiten een verkeerd optimisme zouden kunnen doen ontstaan. Ik wil van de beperkte plaatsruimte geen misbruik maken, door een uitvoerige uiteenzetting mijner inzichten ter bestrijding van de vele